MV ČR

Zápis ze semináře

Volební mezidobí u krajských samospráv

Odbor dozoru a kontroly veřejné správy
17.5.2012

Obsah

První blok 4

I. Úvodní slovo 4

II. Organizace voleb do zastupitelstev krajů a 1/3 Senátu, předpokládané termíny voleb, informace o volbách zveřejňované na webu Ministerstva vnitra 4

III. Technická novela volebních zákonů; informace o stavu projednávání v Parlamentu a hlavní změny (voličské průkazy ve volbách do zastupitelstev krajů, vedení seznamu voličů a ověřování informací o kandidátech v kontextu se zahájením provozu základních registrů, vymezení stálých volebních okrsků starostou); novela vyhlášky č. 152/2000 Sb. 5

IV. Postup při úmrtí kandidáta - posuzování platnosti hlasů pro zemřelého kandidáta s ohledem na aktuální judikaturu 7

V. Informace o stavu projednávání zákona o přímé volbě prezidenta republiky v Parlamentu a o přípravách volebního zákona (kodexu) a zákona o provádění celostátního referenda 7

Zákon o přímé volbě prezidenta 7

Návrh volebního zákona 7

Druhý blok 8

I. Fungování orgánů kraje v době volebního mezidobí, konání ustavujícího zasedání zastupitelstva kraje 8

Konání ustavujících zasedání ZK (§ 39 zákona o krajích) 8

Obecně k „dosavadním“ orgánům kraje 9

Fungování rady kraje po ukončení funkčního období ZK (§ 60a zákona o krajích) 9

Fungování dosavadního hejtmana (§ 64b/ zákona o krajích) 9

II. Odměňování členů zastupitelstva kraje ve volebním mezidobí 10

Rozhodující právní předpisy 10

Měsíční odměna 10

Odměna za výkon funkce hejtmana a náměstka ve volebním mezidobí 10

Odměna členů rady kraje ve volebním mezidobí 10

Odměna členů zastupitelstva kraje 11

Nevyčerpaný zůstatek dovolené 11

Poznámka: Zápis zohledňuje dotazy vznesené v průběhu diskuse k jednotlivým tématům, případně uvádí stanoviska Ministerstva vnitra, jichž se dotazy týkaly a v nichž lze veškeré informace podrobně nalézt. Součástí zápisu je i prezentace k tématu „Odměňování členů zastupitelstva kraje ve volebním mezidobí“.

První blok

I. Úvodní slovo

Seminář zahájil zástupce ředitelky odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ing. Tomáš Pösl, který přivítal všechny přítomné a představil ředitele odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra JUDr. Václava Henycha a JUDr. Dariu Benešovou, vedoucí oddělení voleb odboru všeobecné správy, kteří přednesli příspěvky zařazené do prvního bloku programu. Následně byli představeni zástupci odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra, kteří vystoupili v druhém bloku semináře, PhDr. Alice Urbánková, která se věnovala problematice odměňování, a Mgr. Věra Kantorková, jež přednesla příspěvek k tématu fungování orgánů kraje ve volebním mezidobí. Ing. Tomáš Pösl rovněž přivítal Mgr. Jiřího Kleina, zástupce ředitele odboru veřejné správy, který byl účastníkům semináře k dispozici pro případné otázky související se základními registry.

Ing. Tomáš Pösl připomenul, že seminář byl konán z iniciativy krajských úřadů, které projevily zájem o prodiskutování volební problematiky v souvislosti s nadcházejícími podzimními volbami. Rovněž kladně ohodnotil dotazy, jež byly krajskými úřady k tématu mezivolebního období zaslány a na základě kterých byl zpracován i program semináře, k němuž jsou shrnuty informace v následujícím textu.

II. Organizace voleb do zastupitelstev krajů a 1/3 Senátu, předpokládané termíny voleb, informace o volbách zveřejňované na webu Ministerstva vnitra

- možné **termíny voleb** - za předpokladu, že budou konány společně volby do zastupitelstev krajů a první kolo voleb do 1/3 Senátu:
  - 5. a 6. října 1012 nebo
  - 12. a 13. října 2012

- **tisk volebních materiálů** – až do roku 2014 včetně zajišťuje firma Moraviapress, a.s., vybraná ve veřejné obchodní soutěži; v návaznosti na podepsání dodatku smlouvy budou pracovníky krajských úřadů kontaktovat zástupci tiskárny

- **informace a stanoviska k volbám jsou zveřejňované na webu MV** (ikona volby):
  - z aktuálních (vedle již zveřejněných):
    - *Společné stanovisko MZ a MPSV k zajištění pracovnělékařských služeb v souladu s přechodným ustanovením § 98 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách* - týká se nutnosti zajistit vstupní lékařskou prohlídku i

při uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, při volbách např. v souvislosti se zajištěním roznosu hlasovacích lístků voličům

- bude zveřejněno v nejbližší době, popř. v návaznosti na nabytí účinnosti novely volebních zákonů:
  - *postup krajských úřadů v případě, kdy jsou podány 2 kandidátní listiny koalice se shodným názvem*

  - odpovědi na dotazy krajských úřadů v aktualizované podobě, např. *vydávání voličských průkazů, ověřování údajů o kandidátech ze základních registrů, telekomunikační spojení*

  - po vyhlášení voleb prezidentem republiky bude zveřejněn harmonogram úkolů a lhůt vyplývajících ze zákona o volbách do zastupitelstev krajů, volbách do Parlamentu ČR a prováděcích vyhlášek

III. Technická novela volebních zákonů; informace o stavu projednávání v Parlamentu a hlavní změny (voličské průkazy ve volbách do zastupitelstev krajů, vedení seznamu voličů a ověřování informací o kandidátech v kontextu se zahájením provozu základních registrů, vymezení stálých volebních okrsků starostou); novela vyhlášky č. 152/2000 Sb.

- návrh zákona, kterým se mění volební zákony a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byl schválen ve III. čtení Poslaneckou sněmovnou na jednání dne 4. května 2012 a postoupen dne 7. května 2012 Senátu jako tisk 342/0

- dne 15. května 2012 projednán ústavně-právním výborem Senátu – vznesen pozměňovací návrh (sjednocení celkového počtu platných hlasů, které kandidát musí obdržet, aby získal přednostně mandát, a to z 10 % na 5 %, tak jako je tomu ve volbách do Poslanecké sněmovny a volbách do Evropského parlamentu)

- na pořad schůze Senátu, která se bude konat od 24. května 2012, je zařazen jako bod č. 1

- účinnost je navržena k 1. červenci 2012, kdy bude zahájen provoz základních registrů, a s přihlédnutím k tomu, aby nové vymezení volebních obvodů odpovídalo požadavku zákona o volbách do Parlamentu před vyhlášením voleb do Senátu, aby probíhaly již v nových hranicích; v případě přijetí pozměňovacího návrhu je účinnost stanovena dnem vyhlášení, neboť zákon bude vrácen ke schválení v tomto znění Poslanecké sněmovně

Hlavní změny:

1. **novela reaguje na plánované zahájení provozu základních registrů (od 1. 7. 2012)**

- umožňuje obecním úřadům pro účely vedení seznamů voličů a registračním úřadům pro účely projednávání a registrace kandidátních listin a kontroly petic **využívat** v zákonem stanoveném rozsahu **údaje ze základního registru obyvatel, údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel**, popřípadě agendového informačního systému cizinců
- **volební okrsky** budou nejpozději ke dni 1. ledna 2014 **vedeny** v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí **jako účelově územní prvky**, definované adresními místy, tj. číslem popisným, popřípadě číslem evidenčním – nejpozději k tomuto datu zapíše údaje o vymezení volebních okrsků do RUIANU ČÚZK – poté pro první volby starosta provede prvotní kontrolu vymezení volebních okrsků v RUIANU v rozsahu přidělených adresních míst – následně bude starosta údaje o volebním okrsku editovat do RUIANU pouze v případě, kdy dojde ke změně ve vymezení volebních okrsků v obci
- do dne, kdy dojde k zápisu údajů o vymezení volebních okrsků do RUIANU, bude Ministerstvo vnitra poskytovat **seznamy voličů z informačního systému evidence obyvatel** postupem realizovaným před nabytím účinnosti zákona

2. **dochází ke změně ve vymezení volebních obvodů:**

- č. 16 (Benešov), č. 21 (Praha 5), č. 28 (Mělník), č. 30 (Kladno) a č. 41 (Benešov), ve kterých **vzrostl počet obyvatel** nad zákonem o volbách do Parlamentu stanovený koeficient,
- a volebního obvodu č. 75 (Karviná), kde **poklesl počet obyvatel** pod zákonem stanovený koeficient.
- V důsledku těchto změn je nezbytná i úprava sousedících volebních obvodů – č. 18 (Příbram), č. 17 (Praha 12), č. 29 (Litoměřice), č. 36 (Česká Lípa), č. 40 (Kutná Hora) a č. 74 (Karviná)

3. **změna některých technických ustanovení, která se jeví významná z pohledu voleb, které by měly proběhnout na podzim roku 2012**

- mění se zajištění **telefonního spojení** – obecní úřady zajistí spojení do volebních místností, tel. čísla zveřejní pověřený obecní úřad i krajský úřad
- **vyhlašování výsledků voleb sdělením ve Sbírce zákonů** – pro všechny druhy voleb – datum a vlastní zveřejněné výsledky voleb, kterým bude den rozeslání Sbírky zákonů, tak budou jednoznačné a dostupné pro všechny adresáty – ode dne rozeslání Sbírky zákonů, resp. dnem následujícím, se budou počítat lhůty např. pro soudní přezkum či ukončení činnosti okrskových volebních komisí
- zavádí se možnost i ve volbách do zastupitelstev krajů využít při hlasování v územním obvodu kraje, do jehož zastupitelstva se volí, **voličského průkazu**;

navíc se rozšiřují možnosti, jak požádat o vydání VP, a to o elektronické podání (rovněž doplněno do zákona o volbách do Parlamentu); v této souvislosti se novelizuje vyhláška č. 152/2000 Sb. – stanoven vzor VP

IV. Postup při úmrtí kandidáta - posuzování platnosti hlasů pro zemřelého kandidáta s ohledem na aktuální judikaturu

- dosud platí stanovisko MV; kandidát zůstává na hlasovacím lístku, a pokud není odvolán zmocněncem volební strany, jsou mu započítány případné hlasy voličů;
- na podporu tohoto stanoviska lze využít argumentaci krajských soudů, které v roce 2010 rozhodovaly v podobných případech po volbách do zastupitelstev obcí;
- komplexní stanovisko včetně zmíněné judikatury bude zveřejněno na webu MV

V. Informace o stavu projednávání zákona o přímé volbě prezidenta republiky v Parlamentu a o přípravách volebního zákona (kodexu) a zákona o provádění celostátního referenda

Zákon o přímé volbě prezidenta

- je po I. čtení v Poslanecké sněmovně (ST 613)
- dne 23. května 2012 jej bude projednávat ústavněprávní výbor PS
- předpokládá se jeho projednání ve II. a III. čtení na následující řádné schůzi Poslanecké sněmovny, která má být zahájena dne 5. června 2012
- účinnost se navrhuje k 1. říjnu 2012, stejně jako novela Ústavy, která přímou volbu prezidenta zavedla,
- dle přechodného ustanovení budou všechny úkony učiněné ve smyslu zákona před nabytím jeho účinnosti považovány za úkony dle tohoto zákona
- patrně budou předloženy pozměňovací návrhy spíše „technického charakteru“ (např. ohledně stropu příspěvků za volební kampaň) – bez dopadu na činnost krajských úřadů
- podle znění Ústavy se volba prezidenta může konat ve dvou termínech, a to ve dnech 11. a 12. ledna 2013 (případné II. kolo ve dnech 25. a 26. ledna 2013) nebo ve dnech 18. a 19. ledna 2013 (II. kolo ve dnech 1. a 2. února 2013)

Návrh volebního zákona

- usnesením vlády ze dne 14. března 2012 č. 151 vzala vláda na vědomí návrh věcného záměru volebního zákoníku
- Ministerstvo vnitra zpracovává paragrafové znění volebního zákona a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím volebního zákona, ve smyslu diskuse vlády, stanoviska Legislativní rady vlády a závěrů přijatých politickými stranami zastoupenými v Poslanecké sněmovně
- vládě má být předmětný návrh předložen do 31. prosince 2012
- účinnost se předpokládá k 1. červenci 2013.

Druhý blok

I. Fungování orgánů kraje v době volebního mezidobí, konání ustavujícího zasedání zastupitelstva kraje

Novelou zákonů o územních samosprávných celcích č. 298/2008 Sb. byla změněna **pravidla pro „fungování" kraje v tzv. volebním mezidobí**, tedy v době ode dne konání voleb do zastupitelstva (tímto dnem zaniká mandát dosavadním členům zastupitelstva) do konání ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva, respektive do zvolení nových krajských orgánů (hejtmana a rady kraje). Touto novelou byla současně změněna i **pravidla pro konání ustavujícího zasedání zastupitelstva kraje**, jehož svolání je *nově podmíněno uplynutím lhůty pro podání návrhu* soudu na neplatnost voleb nebo hlasování, resp. neúspěšností takového návrhu.

Konání ustavujících zasedání ZK (§ 39 zákona o krajích)

Na rozdíl od úpravy v zákoně o obcích, zákon o krajích stanoví, že *ustavující zasedání zastupitelstva zvolí hejtmana, zástupce hejtmana a další členy rady. Pokud se tak nestane, předsedající ustavující* ***zasedání přeruší***. Nic nebrání o tomto přerušení informovat občany. Současně zastupitelstvo rozhodne, kdy bude zasedání **pokračovat** tak, aby se uskutečnilo **nejdéle do 7 dnů** od konání přerušeného jednání.

Ustanovující zasedání zastupitelstva svolává dosavadní hejtman a zpravidla předsedá nejstarší člen zastupitelstva do doby, než je zvolen hejtman nebo náměstek hejtmana (§ 39 odst. 3 zákona o krajích).

Ministerstvo vnitra svolá ustanovující zasedání zastupitelstva kraje, pokud se zasedání nekonalo **ve lhůtě do 15 dní** od:

a) uplynutí lhůty pro podání návrhu soudu na neplatnost voleb nebo neplatnost hlasování;

b) ode dne právní moci rozhodnutí soudu o posledním z podaných návrhů, pokud žádnému z podaných návrhů nebylo vyhověno.

ledaže soud vyhověl návrhu na neplatnost voleb nebo na neplatnost hlasování.

Informaci o svolání ustavujícího zasedání zastupitelstva zveřejní ministerstvo v rozsahu stanoveném v § 42 odst. 1 větě druhé po dobu v tomto ustanovení stanovenou na své úřední desce (informaci o místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání zastupitelstva vždy nejméně 10 dnů).

Jestliže se zastupitelstvo nesejde po dobu delší než 6 měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet, nebo nezvolí-li hejtmana do 6 měsíců ode dne, kdy byl odvolán nebo se funkce vzdal, nebo do 6 měsíců ode dne ustavujícího zasedání, ministerstvo je rozpustí a ministr

vnitra vyhlásí nové volby. Proti rozhodnutí o rozpuštění zastupitelstva může kraj podat žalobu k soudu. Ustanovení § 60a a 64b se použijí obdobně (§ 45 odst. 2 zákona o krajích).

Při volbě hejtmana, jeho náměstků a členů rady může navržený kandidát hlasovat sám pro sebe, zákon pro tento případ neklade žádná omezení.

Obecně k „dosavadním" orgánům kraje

Orgány spravující kraj ode dne voleb do ustavujícího zasedání zastupitelstva kraje, resp. zvolení hejtmana, zástupce hejtmana a dalších členů rady:

- dosavadní hejtman
- dosavadní náměstek hejtmana
- dosavadní rada

Na uvedené orgány **nepřecházejí vyhrazené pravomoci zastupitelstva kraje podle § 35 odst. 2 a § 36 zákona o krajích** (s výjimkou stanovenou v § 59 odst. 3 zákona o krajích). Vyhrazené pravomoci zastupitelstva kraje proto nelze v uvedeném období realizovat (až do ustavujícího zasedání nově zvoleného zastupitelstva kraje).

Přestože dosavadní hejtman (námětek hejtmana) i rada kraje jsou nadány všemi pravomocemi jako v době před konáním voleb, je vhodné, aby své aktivity soustředili pouze na činnosti nezbytné a na rozhodnutí, jež nesnesou odkladu tak, aby závažnější rozhodnutí již činily nově zvolené orgány kraje.

Fungování rady kraje po ukončení funkčního období ZK (§ 60a zákona o krajích)

- v období ode dne voleb do zastupitelstva do zvolení nové rady
- v tomto období dosavadní rada i nadále vykonává své pravomoci v plném rozsahu
- jestliže navíc soud vyhoví návrhu na neplatnost voleb nebo hlasování, je rada ode dne právní moci rozhodnutí soudu do dne, ve kterém se koná ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva, kromě „původních pravomocí", oprávněna dále stanovit **pravidla rozpočtového provizoria** a **schvalovat rozpočtová opatření**.

Fungování dosavadního hejtmana (§ 64b/ zákona o krajích)

- v období ode dne voleb do zastupitelstva do zvolení nového hejtmana nebo náměstka hejtmana
- **dosavadní hejtman** bude ode dne voleb do zastupitelstva kraje v souladu s § 64a zákona o krajích i nadále plnit své povinnosti (§ 61 zákona o krajích), a to – oproti právní úpravě platné před účinností zákona č. 298/2008 Sb. – **bez jakéhokoli omezení, tedy v plném rozsahu**. Totéž platí pro dosavadního náměstka hejtmana.

- **pokud v kraji post hejtmana není obsazen a zastupitelstvo si nezvolilo hejtmana nového,** vykonává jeho pravomoci jím nebo zastupitelstvem kraje pověřený náměstek hejtmana, na něhož přechází i pravomoci dosavadního hejtmana.
- dosavadní hejtman má povinnost svolat ustavující zasedání zastupitelstva kraje (§ 39 odst. 1 zákona o krajích)
- **dosavadní náměstek hejtmana**, a je-li dosavadních náměstků hejtmana více, ten, kterého přede dnem voleb pověřilo zastupitelstvo zastupováním hejtmana, jinak ten, kterého pověřil dosavadní hejtman, vykonává pravomoci „dosavadního" hejtmana, pokud je nevykonává samotný dosavadní hejtman. Totéž platí pro člena rady, který ke dni voleb vykonával v souladu s § 64a zákona o krajích pravomoci hejtmana.

II. Odměňování členů zastupitelstva kraje ve volebním mezidobí *

Rozhodující právní předpisy

- zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (§ 35 odst. 2 písm. q/),
- nařízení vlády č. 37/2003 Sb., o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev v platném znění,
- zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů (upravuje zánik mandátu).

Měsíční odměna

- podle nařízení vlády č. 37/2003 Sb., se neposkytuje ode dne následujícího po dni, kdy členům zastupitelstev zanikl mandát, zanikají výbory zastupitelstva jako orgány zřízené zastupitelstvem.

Odměna za výkon funkce hejtmana a náměstka ve volebním mezidobí

- za výkon jejich pravomocí nadále náleží odměna, která se poskytuje za skutečný počet dní výkonu funkce (§ 64 b/).

Odměna členů rady kraje ve volebním mezidobí

- rada kraje vykonává svou funkci až do zvolení rady nové, v tomto období jsou radní odměňováni (uvolnění i neuvolnění) dle § 46 nebo § 47, komise rady zřízené podle § 80 mohou dále fungovat, jejich členům bude poskytována odměna za výkon funkce v těchto komisích; při souhrnu odměn za výkon funkce radního a člena komise se poskytuje odměna za obě tyto funkce.

Odměna členů zastupitelstva kraje

- všichni uvolnění členové zastupitelstva kraje mají nárok na poskytování měsíční odměny ještě po dobu tří měsíců ode dne voleb, pokud jim nevznikl opětovný nárok na měsíční odměnu; odměna se nevyplácí jednorázově a zákonné odvody jsou stejné jako v případě měsíční odměny.

Nevyčerpaný zůstatek dovolené

- při skončení výkonu funkce se nevyčerpaný zůstatek dovolené neproplácí, ale převádí se k původnímu zaměstnavateli (stejný postup je upraven i v zákoníku práce), pokud zaměstnavatel neexistuje, nevyčerpaná dovolená bez náhrady propadá.

* ***V podrobnostech lze čerpat též z přiložené prezentace***